

Teaterkoncert med sange af

LEONARD COHEN

Verdenspremiere

AARHUS TEATER

Scala

11. november 2011

Skat, jeg har ventet, ventet nat og dag
hele livet har jeg ventet glemt hvor tiden blev af
Der har været en del invitationer
Og også en fra dig måske
Men jeg ventede på miraklet
på at miraklet skulle ske

(Fra Miraklet)

MELLEM DET JORDISKE OG DET SPIRITUELLE

Interview
med instruktør
Rolf Heim

Af chefdramaturg **Trine Holm Thomsen**

Hvad var det ved Leonard Cohens sange, der gav dig lyst til at omsætte en del af dem til en teaterkoncert?

Leonard Cohen har undersøgt kærlighedens vilkår mellem mænd og kvinder, men også kærligheden som en spirituel størrelse. For ham er længslen mellem det spirituelle og længslen efter kvinden et konstant dilemma; konflikten mellem det kødelige begær og en åndelig stræben. Det ene forhindrer det andet udvikling. Det er en grundkonflikt, som mange mennesker genkender, og det er et drama, som er interessant at arbejde med. Skismaet mellem det jordiske og det spirituelle møder man mange steder i litteraturen og i kunsten i det hele taget, og fordi Cohen er så god til at sætte ord på dette, synes jeg, han var oplagt at bruge i en teatersammenhæng. Når jeg arbejder med en teaterkoncert, er det vigtigt, at det, man synger om, også har en tyngde, et dramatisk potentiale. Musikken i sig selv er ikke nok.

Du har instrueret flere teaterkoncerter, og du har gjort dig ganske klare tanker om teaterkoncerten som genre...

Ja, jeg har en udpræget teatralisk tilgang til teaterkoncerten. For mig danser skuespil og teater udgangspunkt for denne genre. Figurerne på scenen skal i en vis udstrækning være genkendelige, så vi har mulighed for at identificere os med dem. Vi skal forstå den situation, de befinder sig i, og hvorfor netop den karakter synger den pågældende sang på det givne tidspunkt. Det minder mere om opera end om et musikshow eller en rockkoncert, hvor fokus ligger et andet sted. Det er vigtigt for mig, at teksterne har en litterær kvalitet, de skal fortælle noget og dermed minde lidt om en teatertekst. Naturligvis er musikken også vigtig, for den er en del af fortællingen, men den kan ikke være udgangspunktet, hvis sangteksterne er tynde. Jeg vil gerne bygge en bro mellem det psykologiske teater og musikdramatikken med dens sanselige og umiddelbart mere tilgængelige elementer. Teksterne appellerer i denne genre til intellektet, hvor musikken, der appellerer til sanserne, måske får én til at være mere åben over for den tekst, der formidles.

Du har lavet flere dukketeaterforestillinger på Bådteatret i København, I brugte masker i Nick Cave Teaterkoncerten, og nu bruger I dukker i denne teaterkoncert med sange af Leonard Cohen. Hvori består denne fascination af dukker eller animation?

Jeg kan godt lide at blive forført på teatret og få chancen for at undres som et barn. Det er jo netop det, som dukker og animation kan få én til. Vi bliver forført af en illusion. Denne illusion kan vi sagtens gennemskue, fordi vi kan se dukkeføreren. Alligevel fortrylles vi af selve dukken, fordi den trækker vores fantasi. Vi bliver som børn igen, fordi vores fantasi skaber mirakler, og derfor bliver oplevelsen så stærk. Teater er en illusion, det er aldrig en én til én gengivelse af det virkelige liv. Og så er det et ritual som gentages hver aften. Dukke- og animationsteatret benytter sig af dette og siger: "se hvor vi leger, og I ved godt, at vi leger. I er vores medsvorne". Og så kan dukker være med til at give et grotesk, eventyrligt og særligt visuelt udtryk. Der er noget arkaisk over dukker og masker, som er meget stærkt. I det græske teater brugte man jo også masker. Jeg synes, det er interessant at bruge en æstetik, som er kendt fra børneteater eller arkaiske kulturer i forbindelse med fx rockkulturens univers. Jeg tror måske det clash kan afføde noget helt tredje hos tilskueren.

Hvilke tanker har I gjort jer om scenografien?

Når man arbejder med en teaterkoncert, hvor fokus ligger på karakterer og fortælling, skal man også finde frem til et rum, hvor karaktererne kan mødes. Og netop mødet mellem forskellige mennesker er noget, Cohen er meget optaget af. Mødet mellem mand og kvinde eller mødet, der alene er baseret på begær og lyst i kontrast til et spirituelt fællesskab, som han selv har oplevet i de ni år, han har været i buddhistisk kloster. Scenografen, Sisse Jørgensen, har således skabt et rum, som er inspireret af Leonard da Vincis berømte maleri *Den sidste nadver*. Det er et renæssancerum, et sted, hvor mennesker mødes, hvor der fejres, festes, spises, et sted, der handler om kærlighed, men også om afsked og forræderi. Det, syntes, vi var et passende sted, en ramme om forestillingen.

Du har gjort dig en del tanker om, hvordan I skulle dosere de mange følelser i Cohens sange, hans brug af fx humor, patos, lidenskab og melankoli...

Udfordringen ved Leonard Cohens tekster er, at han på den ene side er hudløs ærlig, grænsede til det patetiske, og på den anden side er han meget poetisk og svær at afkode. Nogle gange ved man ikke, om det er selvironi, eller om han virkelig blotter sig selv. En iscenesættelse kræver en balance mellem den ægte skrøbelige følelse og humoren og ironien.

Det er jo også nogle sange, som mange har klare forventninger til...

Ja, og fordi hans tekster har så meget poesi i sig og derfor kan fortolkes forskelligt, er vi nødt til at træffe en lang række valg, som allerede begynder ved oversættelsen fra engelsk til dansk, og som også har med iscenesættelsen af oversættelsen at gøre. Det kan være, vi tager nogle billeder væk, som folk har haft i forhold til specifikke sange, fordi vi tolker teksten anderledes. Der rammer vi sjovt nok klassikerproblematikken: hvad må man gøre med en klassiker? Når man arbejder med klassiske tekster, som mange har en holdning til, kan man let støde eller skuffe nogle, fordi man ikke lever op til en forventning. Dette gælder også kendte sange og ikke mindst Cohens sange.

Kan du fortælle, hvordan udvælgelsesarbejdet med sangene har foregået?

Der er altid to store overvejelser, når man skal udvælge, hvilke sange, der skal med i en teaterkoncert; hvad kan et nummer musikalsk? og hvad fortæller dets indhold – teksten – os? Det har været udgangspunktet for musikarrangør og kapelmester Niels Søren Hansens og mit valg af sange. Det tekstlige skulle skabe en helhed, en dramaturgi, mens det musikalske skulle være varieret, så der kommer musikalsk dynamik i forestillingen. Under processen besluttede vi os for at bruge hver sang i sin fulde længde og ikke blot et vers eller et omkvæd. Hvert nummer er et kunstværk og en fortælling i sig selv, og vi vil gerne yde Cohen den respekt.

Theresa Solvsteen
Carsten Svendsen
Jens Jørn Spottag
Helene Gjerris
Thomas Bang
Pernille Højmark

Her er din rus
Og her din deroute
Og her er din lyst
Til start og til slut

Her er din sygdom
Din sang og din spand
Og her er din lyst
Til kvinde og mand

(Fra Her og nu)

Carsten Svendsen
Jens Jørn Spottag
Helene Gjerris
Pernille Højmark

LEONARD COHEN

Af **Anders Dohn**

Leonard (Norman) Cohen blev født den 21. september 1934 i Montreal, Canada, og voksede op i en familie af orthodoxe jødiske præster og velstående tekstilfabrikanter indvandret fra Østeuropa og Middelhavsområdet.

Leonards far, som selv var i tekstilbranchen, døde da Leonard var ni år gammel, og Cohen skrev sit første digt til faderen kort efter hans død, anbragte det i en af hans butterflys og begravede det i deres have, som en sidste hilsen til faderen.

Men det blev især læsning af den spanske forfatter Gabriel Garcia Lorcás blomstrende, erotiske digtning, som gjorde Cohen tændt på poesien. Cohen ville være forfatter, læste litteratur ved University of Columbia og fik allerede som 21-årig udgivet sin første digtsamling *Let us compare Mythologies*. Den fulgte han op med endnu tre digtsamlinger og med romanerne *The favourite Game* (Yndlingslegen) i 1963 og *Beautiful Losers* (Dejlige tabere) i 1966.

Modtagelsen af værkerne var god, Cohen vandt et par litterære priser, men salget var stærkt begrænset, og han følte sig ikke hjemme i det vinterkolde Montreal. Allerede i 1960 havde han købt et hus på den græske ø Hydra, og her tilbragte han størstedelen af 60'erne, sammen med den norske model Marianne Ihlen og hendes søn, mens han skrev og begyndte at komponere musik.

Som ung i Montreal havde han spillet i *The Buckskin Boys* (opkaldt efter bandets skindjakker), og Cohen fortæller ofte om sin kærlighed til amerikansk country musik. Men indflydelsen fra græsk folkemusik er også tydelig, både i hans tidlige melodier og i brugen af kvindestemmer omkring hans egen sangstemme, som han ikke selv var rigtig tilfreds med. Af samme grund så han i starten sig selv som sangskriver snarere end performer, og det blev den amerikanske sangerinde Judy Collins, der først indspillede hans måske største hit: *Suzanne*. Collins havde et skarpt blik for nye talenter, og det lykkedes hende snart efter at overtale Cohen til selv at optræde.

I 1967 blev Cohen inviteret til frokost hos producer John Hammond, som bl.a. havde opdaget Billie Holliday og Bob Dylan. Cohen spillede sine sange for Hammond, og allerede ugen efter var han signet til Columbia Records og i færd med at

indspille sit første album, *Songs of Leonard Cohen*. Debut'en blev populær i Europa, men mere køligt modtaget i Canada og USA. Omtrent samme skæbne fik de to følgende albums: *Songs from a Room* (1969) og *Songs of Love and Hate* (1971). På *New skin for the old Ceremony* (1974) indgik Cohen i samarbejde med den amerikanske producer og musiker John Lissauer, men begejstringen var stadig behersket i USA.

I et forsøg på at skabe en mere robust lyd, som kunne bane vejen i USA indgik Cohen i 1977 i et overraskende samarbejde med den amerikanske stjerneproducer Phil Spector. Spector stod bag nogen af tidens største hits med en – for Cohen utypisk – stor og masiv lydproduktion, kendt som *The Wall of Sound*. Men Cohen følte at han løb panden imod Spectors lydmur, og blot tre uger før albummet *Death of a Ladies Man* udkom, lagde Cohen offentligt afstand til det. Men Cohen lærte ikke desto mindre af Phil Spector, som det kunne høres på hans følgende albums.

I 1979 udkom *Recent Songs*, med en række sange som viste at Cohen var blevet en sikrere komponist og vokalist, albummet er blandt Cohens allerbedste og *The Times* udnævnte det til et af årets ti top albums.

Det overbeviste dog ikke Cohens amerikanske pladeselskab Columbias direktør, Walter Yetnikoff. "Leonard, we know that you're great, but we don't know if you're any good" sagde Yetnikoff, som anerkendte Cohens høje kunstneriske kvalitet, men tvivlede på hans kommercielle potentiale. Derfor udkom Cohens næste, og efter manges mening allerbedste, album: *Various Positions* (1985) først langt senere i USA, selvom albummet rummer klassikere som *Hallelujah* og *Dance me to the end of Love*.

Det skulle blive Cohens backingsangerinde gennem mange år, Jennifer Warnes, som endelig brød den amerikanske is for Cohen selv. I 1986 indsang hun ni af hans sange på albummet *Famous Blue Raincoat*, og hendes smukke stemme og de smægtende arrangementer åbnede amerikanernes ører.

Åbningssangen: *First we take Manhattan* skulle også blive åbningen på Cohens eget følgende album: *I'm your Man* som blev hans endelige gennembrud i 1988, nøjagtig tyve år efter at han slog ind på sin musikalske løbebane.

Hjertets og kroppens kærlighed - og dens uadskillige følgesvend jalousien - er et gennemgående tema i Cohens sange, sammen med dilemmaet mellem ønsket om frihed og de udfordringer friheden rummer. Mange af sangene rummer religiøse undertoner med referencer både til kristendom, jødedom og zen-buddhisme. Den religiøst inspirerede profet tog over på Cohens 1993 album: *The Future* som indeholdt en række af sorthumoristiske sange, sunget med en stemme som havde bevæget sig omtrent en oktav nedad i løbet af Cohens nu 25 år lange karriere som sanger.

Kort efter udgivelsen af *The Future* isolerede Cohen sig hos sin læremester Joshu Sasaki Roshi, i et Zen-Buddhistisk munkelovst på bjerget Mount Baldy i Californien. I klosteret fik han navnet "Jikhan" som betyder "den tavse", og i næsten otte år hørte verden intet til manden, som endelig havde opnået stjerne-status. Men han skrev stadig, og i 2001 vendte han tilbage med albummet: *Ten new Songs*, en række sange om at ældes – med værdighed, integritet og livsmød intakt. I 2004 udgav han albummet *Dear Heather* (2004) i 2006 udkom *The Book of Longing* og i 2009 startede Cohen på en lang og verdensomspændende turné, som med omkring tohundrede koncerter har befæstet hans ry, som én af populærmusikkens allerstørste sangskrivere og performere. Cohen bor i dag i Los Angeles og har sønnen Adam (selv singer-songwriter) og datteren Lorca.

Kilder:

Ira B Nadel: *Various Positions*,
Jim Devlin: *In Every Style of Passion*,
Maurice Ratcliff: *The complete guide to the music of Leonard Cohen*
<http://leonardcohenfiles.com>

DISKOGRAFI

Songs Of Leonard Cohen 1967/1968

Songs From A Room 1969

Songs Of Love And Hate 1971

Live Songs 1973

New Skin For The Old Ceremony 1974

Death Of A Ladies' Man 1977

Recent Songs 1979

Various Positions 1984

I'm Your Man 1988

The Future 1992

Cohen Live 1994

Field Commander Cohen - Tour of 1979 2001

Ten New Songs 2001

Dear Heather 2004

Live in London (2CD and DVD) 2009

Live at The Isle of Wight 1970
(CD/DVD, 2LP, BluRay) 2009

Songs From the Road (CD/DVD, LP, BluRay) 2010

Blue Alert by Anjani Thomas 2006

Book of Longing
by Philip Glass/Leonard Cohen 2007

GREATEST HITS

Greatest Hits/The Best of Leonard Cohen 1975
re-issue & bonus tracks 2009

More Best Of Leonard Cohen 1997

The Essential Leonard Cohen 2002
(3 CD-set 2008)

MOJO presents...

An Introduction to Leonard Cohen 2003

Greatest Hits 2009

All Time Best 2011

BIBLIOGRAFI

Let Us Compare Mythologies 1956

The Spice-Box Of Earth 1961

The Favourite Game roman; 1963
på dansk v/Arne Herløv Petersen:
Yndlingslegen, 1971

Flowers For Hitler 1964

Beautiful Losers roman; 1966
på dansk v/Arne Herløv Petersen:
Dejlige Tabere 1972

Parasites Of Heaven 1966

Selected Poems 1956-1968 1968

Poems 1956-1968 UK 1969

The Energy Of Slaves 1972

Death Of A Lady's Man 1978
På dansk v/ Bo Green Jensen:
En dameelskers endeligt 1983

Book Of Mercy 1984
På dansk v/ Bo Green Jensen:
Barmhjertighedens Bog 1998

Stranger Music 1993

Book Of Longing 2006
På dansk: **Længslens Bog** 2006

Poems and Songs 2011

Helene Gjerris
Carsten Svendsen
Tom Bilde

Carsten Svendsen
Theresa Sølvsteen
Thomas Bang

Du véd hvem jeg er
Du har stirret dig blind
Men jeg er jo den som forvandles
Fra ingen til én

(Fra Du ved hvem jeg er)

Thomas Bang

A SINGER MUST DIE SANGERNE LEVE!

Af Anders Dohn

”You must never do that again!” var de allerførste ord Leonard Cohen sagde til mig. Ordene faldt en majdag i 1993, og dem har jeg siden forbrudt mig mod igen og igen – og nu igen...

Dengang i 1993 havde jeg forhandlet mig til at indspille Leonard Cohens koncert i København for radio. Betingelsen var, at vi ikke på nogen måde ville gribe forstyrrende ind i Cohens eget set-up. Men netop den dag ville vores 18 tons lydbus ikke starte, så da vi endelig ankom, var lydprøven i gang, og da vi koblede vores grej til Cohens, udløste det et brag, som fik Cohen til at afbryde lydprøven og udstede sit forbud til mig, hvorpå han genoptog prøven. Få minutter efter afbrød han den igen med ordene: ”I think we lost the balances up here, thanks to the Danish Radio Crew!”

Vi fik styr på lyden, men samme år gik Cohen i kloster for at tilbringe de følgende næsten otte år i zen-budhistisk radio-tavshed, og jeg tænkte sommetider på om den oplevelse, som vi udsatte ham for den majdag, måske var medvirkende årsag...

Det var imidlertid ikke et forsøg på at gøre skaden god igen, som fik mig til at prøve at oversætte mandens sange til dansk. Det var et spinkelt håb om at kunne gendigte Cohens uforlignelige poesi til det sprog, som nu engang er mit.

En af de væsentligste grunde til at oversætte Cohen til dansk er, at jeg tror, at samspillet mellem tekst og musik bliver tættere og mere umiddelbart, når vi ikke selv skal oversætte, imens vi lytter. Omvendt er det i bund og grund umuligt at oversætte sange, uanset hvem som har skrevet dem. Der vil altid gå noget tabt, når metrik, rim, klang og betydning omsættes til et andet sprog. Der kan i bedste fald blive tale om gendigtninger.

Mine første Cohen-gendigtninger udkom på albummet *På danske Læber* i 2004, i 2006 udkom *Længslens Bog* – ny poesi og korte prosatekster – som Gyldendal bad mig oversætte dele af, og i foråret 2011 fik jeg chancen

for at gendigte flere sange til denne Leonard Cohen Teater-koncert. Jeg betænkte mig ikke længe, for jeg tror at en teateropsætning vil give sangene et nyt lys, og medvirke til at overvinde de problemer som undertiden kan ligge i gendigtningerne.

For der bliver klippet mange tæer og hugget mange hæle på de stakels versfødder, når man skal oversætte og "Kan man det?", "Må man det?" og "Hvorfor dog det?" er nærliggende spørgsmål at stille.

For eksempel oversatte jeg til *På danske Læber*, *Bird on a Wire* til det ikke særlig rammende: *Fugl på en Snor*, for jeg fandt intet ord, som kunne gengive den sande historie om sangens fødsel. Den fortalte Cohens 60'er muse, den norske model Marianne Ihlen, mig ved en koncert, vi gav sammen for et par år siden:

I 1960 købte Cohen sit hus på den græske ø Hydra, for sit første forfatterhonorar på blot 1.500 Dollars. På Hydra kunne han isolere sig, tænke og skrive, for der var ikke mange forstyrrende elementer på den lille afsides ø, og ingen telefon i hans hus. Så stor var hans bekymring, da han en formiddag - på vej til havet - så, at græske arbejdere var begyndt at trække telefonkabler - wires - op til hans hus. Da han kom tilbage var wiren monteret. En trætrækfugl havde sat sig til hvile på den, og Cohen forsonede sig med wiren, som et sted hvor en anden sjæl på træk kunne finde ro.

Jeg gjorde adskillige forgæves forsøg på at få spændt den wire ud i min gendigtning, men da jeg hørte Poul Dissing synge den, gik det op for mig, at det ikke var altafgørende, om jeg ramte originalen ord for ord. Det var også af væsentlig betydning, at en sanger som han levede sig ind i teksten og sang den med stor overbevisning.

Også til denne teaterkoncert har jeg måttet acceptere mit sprogs begrænsninger. Men Cohens tekster er så mangetydige, at det ikke desto mindre er muligt at ramme - i det mindste én af betydningerne - også på dansk. Oversættelsen, tolkningen af sangene ligger jo her ikke alene i teksten, men også i bandets, skuespillets og sangernes fremstilling. Det er dette hele, der var med til at gøre denne oversættelsesopgave interessant.

"A Singer must die, for the Lie in his Voice", synger Cohen på albummet *New skin for the old Ceremony*. Lad mig blot tilføje: Sangerne leve...

Thomas Bang
Carsten Svendsen
Theresa Sølvsteen

Thomas Bang
Theresa Sølvsteen
Tom Bilde

Pernille Højmark
Helene Gjerris

Thomas Bang
Theresa Sølvsteen
Jens Jørn Spottag
Niels Søren Hansen
Helene Gjerris
Carsten Svendsen
Pernille Højmark
Tom Bilde

Rolf Heim – instruktør

Rolf Heim, f. 1961, er schweizisk instruktør, bosat i Danmark. Han har arbejdet som skuespiller og instruktør i Tyskland, Norge, USA og Italien. Rolf Heim har tidligere gæstet Aarhus Teater som instruktør på *Nick Cave Teaterkoncerten* i 2006, der året efter vandt en Reumert som Årets forestilling samt på Christian Lollikes komedie, *Undskyld, gamle, hvor finder jeg tiden, kærligheden og den galskab, der smitter..?* Han har med opsætninger som *Nick Cave Teaterkoncerten* og *Gasolin Teaterkoncert* på Aalborg Teater tilført velkendt musikmateriale nye perspektiver. Siden 2001 har Rolf Heim været kunstnerisk leder af Bådteatret og har haft fast produktion på stedet, bl.a. *Coconut* og *Mandela* og senest *King Lear*. Samtidig har han instrueret på otte store scener. Heriblandt kan nævnes: *Klaras Forhold* på Det Kongelige Teater, den Reumertvindende *Frk. Julie* af Strindberg på Kaleidoskop, *Baby, Baby* og *Hide and Seek* af Paul Auster i Kanonhallen, *Eremitter* på CaféTeatret, *The Motion Demon* (Figura Ensemble) på Københavns Musikteater og *The Bollywood Trip*, der er aktual på Teater Republique.

Sisse Jørgensen - scenograf

Sisse Jørgensen, f. 1970, er uddannet billedkunstner fra Det Jyske Kunstakademi 1997. Sammen med instruktør Rolf Heim gæstede hun Aarhus Teater i 2006 som scenograf på *Nick Cave Teaterkoncerten* og igen på Christian Lollikes komedie, *Undskyld, gamle, hvor finder jeg tiden, kærligheden og den galskab, der smitter..?* Af andre teateropgaver kan nævnes *Ligkistemagasinet* på Betty Nansen Teatret, *Sult* på Det Kgl. Teater, *Var det en drøm* CaféTeatret, *Petra von Kants bitre tårer* på Kaleidoskop, *Hide and Seek* i Kanonhallen, *Frk. Julie* på Kaleidoskop, *Fodreise* i Kanonhallen, *Julie Alive* på Caféteatret, *Kødkarrusellen* på Aarhus Teater, *The Motion Demon* (Figura Ensemble) på Københavns Musikteater og *The Bollywood Trip* på Teater Republique.

Anders Dohn - oversætter

Anders Dohn, f. 1952, er uddannet musikpædagog ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i København i 1980. Han turnerede i 70'erne og 80'erne som teatermusiker og komponist for diverse opsøgende teatergrupper, og sideløbende som guitarist, sanger og sangskriver for vekslende rock- og folk-grupper. Midt i 80'erne begyndte han at producere musik for danske pladeselskaber og for Danmarks Radio. For DR har Anders Dohn indspillet mere end tusinde koncerter med rock- verdensmusik- og folk-artister og i 1993 producerede han Leonard Cohens koncert i København. Her skærpedes Anders Dohns interesse for Cohens musik og lyrik, som han begyndte at gendigte på dansk. I 2004 udkom 11 af Anders Dohns danske Cohen gendigtninger på albummet *På Danske Læber* som i 2005 fik danske musikkritikers pris Steppeulven. I 2006 medvirkede Anders Dohn ved oversættelsen af Leonard Cohens seneste litterære værk: *The Book of Longing / Længslens Bog*. Anders Dohn har siden spillet over hundrede koncerter med sit repertoire af Cohens sange i danske gendigtninger, og i 2011 har han nu gendigtet endnu en række Cohen klassikere til Aarhus Teaters *Teaterkoncert med sange af Leonard Cohen*.

Pernille Højmark, f. 1960, er uddannet fra Skuespillerskolen ved Aarhus Teater i 1983, og debuterede på Gladsaxe Teater i forestillingen *Plys og plastik*. I de følgende år medvirkede Pernille Højmark i en lang række teaterforestillinger. Blandt de vigtigste roller kan nævnes titelrollen Caroline på Hippodromen, Eliza i *Pygmalion* på Det Danske Teater og Maggie i *Kat på et varmt bliktag* på Folketeatret samt titelrollen i *Siska* på CaféTeatret. Senest var hun med i *Chicago* på Det Ny Teater og *Miraklet* på Det Kgl. Teater. Pernille Højmark fik sit folkelige gennembrud i DR's tv-serier *Taxa* og *Krøniken*, og i filmene *Flammerede hjerter* og som Jomfru Helmer i Anders Refns *Sort høst* - en præstation, der i 1993 gav hende en Bodil for bedste birolle. Samme år fik Pernille Højmark udgivet sin roman *Sande*

Løgne. I 1988 dannede Pernille Højmark festorkesteret, Sweethearts, sammen med sin daværende mand, hvor hun er sanger. Orkesteret har eksisteret siden og turnerer stadig over hele landet. Pernille Højmark har siden 1997 været medstifter af *Dogmeryevnen*.

Jens Jørn Spottag, f. 1957, indledte sin teaterkarriere som regissørelev på Aarhus Teater, inden han blev uddannet skuespiller fra Odense Teaters elevskole i 1983. Jens Jørn Spottag har spillet en lang række roller på både teater, tv og film. Han har bl.a. været tilknyttet Aalborg Teater, CaféTeatret, Teatret ved Sorte Hest, Mungo Park og Det Kgl. Teater. Han har bl.a. optrådt i, *Lang dags rejse mod nat*, *Mein Kampf*, *Et dukkehjem*, *Hamlet*, *Faust*, *Kjeld og Dirch*, *Mænd der hader kvinder* og *Woyzek*, der bragte ham på verdensturné med forestillingen. I 2012 kan han ses i *Scener fra et ægteskab* på Folketeatret Jens Jørn Spottag er kendt fra en række tv-serier og film, blandt andre; *Lykke*, *Lærkevej*, *Livvagterne*, *Album*, *Anna Pihl*, *Forbrydelsen*, *Taxa* og *Bryggeren* og filmene *Idioterne*, *Kongekabale*, *Drømmen*, *Blå mænd*, *Sort høst*, *Frygtelig lykkelig* og *To verdener* (hvor han modtog en Robert for Bedste mandlige birolle). Han har hovedrollen, som leder af Hvidsten gruppen, i Regner Grastens film om *Hvidsten gruppen*, der får premiere 1. marts 2012. Jens Jørn Spottag har modtaget flere priser, bl.a. Lauritzen-prisen i 2001.

Thomas Bang, f. 1970, er uddannet fra Skuespillerskolen ved Odense Teater i 2001. Efter flere roller på Odense Teater, og en tur forbi Østre Gasværk, var han fra 2002-05 med i ensemblet på Aalborg Teater. Publikum på Aarhus Teater kan måske huske Thomas Bang i den gennemgående rolle som Jacob i *Gregersen Sagaen* (2005-08), og senest som Kasimir i *Kasimir og Karoline*. Thomas Bang var idémænd, oversætter og skuespiller på den Reumertvindende *Nick Cave Teaterkoncerten*, der havde urpremiere på Aarhus Teater i 2006. Af andre væsentlige teateropgaver kan nævnes; *Bash* på Katapult, *Den grønne elevator* i Tisvilde Ka-

nonhalløj, *Bang Bang a Space Cabaret* på Bellevue Teatret, *Bennys Badekar* på Det Kgl. Teater samt *Nordkraft* på Teater Nordkraft/Aalborg Teater. På film og tv har han blandt andet medvirket i *Rejsehøldet*, *Anna Pihl* og den Robertnominerede kortfilm *Forsvunden*. Thomas Bang har desuden en fortid som forsanger og guitarist i bandene Stonk og M. Thomas Bang er fra denne sæson ansat i Aarhus Teaters ensemble, og kan i foråret ses i dramatiseringen af Josefine Klougarts roman *Hallerne*.

Carsten Svendsen, f. 1979, er uddannet på Skuespillerskolen ved Odense Teater i 2006. Carsten har siden været engageret på Aalborg Teater, hvor han bl.a. har medvirket i *Midtvejs 2006*, *Flagermusen*, *Hair*, *Natmandens datter*, *Gasolin' Teaterkoncert* (i samarbejde med Rolf Heim og Niels Søren Hansen), *Macbeth*, *Mød min Hr. Mor*, *Spring Awakening*, *Anna Sophie Hedvig*, *Nordkraft*, *Evig ung* og senest i *Bavian*. I foråret 2012 medvirker Carsten Svendsen i *Anne Linnet Teaterkoncert*. Derudover har der været en enkelt afstikker til Jomfru Ane Teatret i *Cimbertyrens Nosser*. På Aarhus Teater har Carsten Svendsen medvirket i *Undskyld gamle, hvor finder jeg tiden, kærligheden og den galskab, der smitter..?* (ligeledes i samarbejde med Rolf Heim og Niels Søren Hansen) og *Mesteren og Margarita*. I 2009 modtog Carsten Svendsen Reumert talentprisen.

Theresa Sølvsteen, f. 1983, er uddannet fra Skuespillerskolen ved Aarhus Teater i 2011, med præsentationsforestillingen *Tyve* og afgangsforestillingen *Be Kind if I'm a mess*, en teaterkoncert med sange af Rufus & Martha Wainwright på Aarhus Teater/Det Danske Teater. Theresa Sølvsteen blev ansat i Aarhus Teaters ensemble og debuterede i *Det normale liv* i dette efterår som også spillede på CaféTeatret i København. Theresa Sølvsteen kan i foråret 2012 ses i sceneversionen af Josefine Klougarts roman *Hallerne* og i genopsætningen af *Det normale liv* på Aarhus Teater.

Helene Gjerris, f. 1968, er uddannet på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium og debuterede i 1997. Helene Gjerris har udforsket den danske musikdramatik fra Wayne Siegels science fiction historie *Livstegn*, over til soap-opera med *Master Fatman*. Hun har medvirket i flere nyskabende operaforestillinger, bl.a. *Nuit des Hommes* og *Lygtemændene tager til byen*, *Tugt og utugt i mellemtiden*, *Antikrist*, *L'amour de loin* samt *Jeppe på bjerget*. På teatret Kaleidoskop har hun medvirket i en række projekter og var med til at udvikle forestillingerne *Pierrot Lunaire* og *Drømmespor i natten*. Helene Gjerris har desuden sunget partier som Cherubino i *Figaro* og som *Askepot* og *Carmen*. Helene Gjerris har optrådt med alle landets symfoniorkestre og har flere gange været engageret på operaen i Klagenfurt, Østrig. Hun har bl.a. modtaget Musikermelderingens Kunstnerpris og Dansk Komponist Forerings Musikerpris i 2010. Helene Gjerris er medstifter af FIGURA Ensemble, med hvem hun i foråret 2012 medvirker i den musikdramatiske forestilling *TECNI* på Betty Nansen Teatret.

Signe Kærup Hjort, f. 1980, er uddannet skuespiller fra Statens Teaterskole i 2010 og har desuden en bachelor fra Det Jyske Musikkonservatorium med rytmisk sang som hovedfag. Signe Kærup Hjort er komponist, tekstforfatter og forsanger i eget band. I 2010 medvirkede hun i *Lang dags rejse mod nat* på Folketeatret og i *Gøngehøvdingen* på Frilandsmuseet, senest har hun medvirket i *Far skal dø* på Husets Teater (2011). Signe Kærup Hjort har lavet radioteater og lagt stemme til adskillige tegnefilm, og hun har 'snydt' danskerne i TV-programmet *Snydt igen*. Signe Kærup Hjort debuterede på Aarhus Teater i rollen som Ophelia i *Hamlet* i september 2011 og kan til marts ses i musicalen *Chess*.

Niels Søren Hansen – musikalsk arrangør, kapelmester, piano mm.

Niels Søren Hansen, f. 1959, er en af landets mest garvede teaterkapelmestre. Efter sin kapelmesterdebut på Aarhus Teater i 1985 med musicalen *A Chorus Line* har han lagt noder til over 70 forestillinger. Siden 1995 har han desuden været tilknyttet Skuespillerskolen ved Aarhus Teater. Niels Søren Hansen var den musikalske ankermand og komponist bag Aarhus Teaters Reumert-vindende *Nick Cave Teaterkoncerten*. Herudover har han bl.a. været kapelmester på Reumertvindende *RENT*, *Guys and Dolls*, *Teaterkoncert Gasolin* og *Springawakening* på Aalborg Teater og Hansen & Marcussen - med Viktor Marcussen (bl.a. *Pianisten og bumsen*) og *Teaterkoncert med sange af Tom Waits* på Aarhus Teater..

Tom Bilde - bas, basun, banjo mm.

Tom Bilde, f. 1959, har været fast medlem af Lars Lilholt Band siden 1990. Herudover har han spillet i en lang række bands som Lars Muhl, Poul Krebs, Mek Pek And The Allrights, Dalton Trioen (Lars Lilholt, Allan Olsen og Johnny Madsen), På Slaget 12 og Peter Belli. Tom Bilde medvirkede i Aarhus Teaters *Nick Cave Teaterkoncerten* (2006 & 2008).

Anders Birk - guitar mm.

Anders Birk, f. 1974, har spillet med bl.a. Love Julie, Kill Screen Music, Carpark North, Mark Linn, Maya Albana, Per Vers og L.O.C. Anders Birk har tidligere gæstet Aarhus Teater, da han medvirkede i den Reumert-vindende *Nick Cave Teaterkoncerten* (2006 & 2008).

Klaus Thrane - trommer mm.

Klaus Thrane, f. 1955, har siden 1987 spillet fast som trommeslager i Lars Lilholt Band. Herudover har han spillet i en lang række bands lige fra Johnny Madsen Band til På Slaget 12. Klaus Thrane medvirkede i Aarhus Teaters Reumert-vindende *Nick Cave Teaterkoncerten* (2006 & 2008), ligesom han også stod for rytmesektionen i teatrets *Jesus Christ Superstar* i 1994.

SANGE I FORESTILLINGEN

1. Kort Prolog

Minute Prologue

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

2. Lukketid

Closing Time

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

3. Jeg Er Din Mand

I'm Your Man

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

4. Hymne

Anthem

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

5. Alle Ved Besked

Everybody Knows

Leonard Cohen/Sharon Robinson

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

© Misty Music AB

6. Din Gamle Blå Frakke

Famous Blue Raincoat

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

7. Til Kærligheden er Forbi

Dance Me To The End Of Love

Leonard Cohen

Dansk tekst:

Anders Dohn/Jacque Lauritsen

© Sony/ATV Songs LLC

8. Pergament Hotel

Paper Thin Hotel

Leonard Cohen/Phil Spector

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

© EMI Music Publishing Scandinavia AB

9. Du Ved Hvem Jeg Er

You Know Who I Am

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

10. Miraklet

Waiting For The Miracle

Leonard Cohen/Sharon Robinson

Dansk tekst: Niels Skousen

© Sony/ATV Songs LLC

© Misty Music AB

11. Gæsterne

The Guests

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

12. Stå Ikke Der Med Din Stådreng

Don't Go Home With Hard On

Leonard Cohen/Phil Spector

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

© EMI Music Publishing Scandinavia AB

13. Her og Nu

Here It Is

Leonard Cohen/Sharon Robinson

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

© Misty Music AB

14. Først Tager Vi Manhattan

First We Take Manhattan

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

15. Din Fremtid

The Future

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

16. Halleluja

Hallelujah

Leonard Cohen

Dansk tekst: Steffen Brandt

© Sony/ATV Songs LLC

17. Tag Min Vals

Take This Waltz

Leonard Cohen

Dansk tekst: Anders Dohn

© Sony/ATV Songs LLC

Theresa Sølvsteen

Pernille Højmark

Jens Jørn Spottag

Teaterkoncert med sange af **LEONARD COHEN**

Iscenesættelse

Rolf Heim

Scenografi og kostumedesign
Sisse Gerd Jørgensen

Musikalske arrangementer
og kapelmester
Niels Søren Hansen

Tekst og musik

Leonard Cohen

Danske oversættelser
Anders Dohn

Supplerende oversættelser
Steffen Brandt
Niels Skousen
Jacque Lauritsen

Dukkemager
Karen Pontoppidan Monrad

Lysdesign
Jonas Kongsbach

Lyddesign
Andreas A. Carlsen

MEDVIRKENDE

Jens Jørn Spottag

Pernille Højmark /
Signe Kærup Hjort

Theresa Sølvsteen

Thomas Bang

Helene Gjerris

Carsten Svendsen

ORKESTER

Kapelmester, piano mm.

Niels Søren Hansen

Trommer mm.

Klaus Thrane /
Brian Woetmann

Guitar mm.

Anders Birk

Bas, basun, banjo mm.

Tom Bilde

PRODUKTIONSTEAM

Producent

Mikkel Rønnow

Dramaturg

Trine Holm Thomsen

Forestillingsleder

Joe Otterstrøm

Instruktørassistent

Anna Balslev

Markedsføring

Simon Fernando

Malersal

Helene D. Sunde

Smed/Snedker

Lars Overgaard
Erik Wisler

Skræddersal

Lærke Sanderhoff

Frisør

Jenni Koch

Rekvisitør

Ditte Marie Winther

Scenen

Morten Lund

Afvikling lyd

Andreas A. Carlsen

Afvikling lys

Jonas Kongsbach
Kresten Bak Østergaard

Afvikling af Microport
og backline

Ken Jørgensen

Påklæder

Lars Rygaard Rasmussen

Afvikling sminke/mask

Rikke Kirkeby
Marlene Hassing
Vibeke Prip
Jenni Koch

Koreograf på

Dance Me To The End Of Love
Vicky Jo

Programredaktion

Trine Holm Thomsen
Simon Fernando

Foto fra afsluttende prøver
Rasmus Baaner

Program layout

Jørn Moesgård as

Tryk

EJ Graphic A/S

Forestillingens varighed:
Ca. 1 time og 20 min.
uden pause

Verdenspremiere
Aarhus Teater Scala
11. november 2011

Repremiere
Store Scene
13. januar 2012

Tak til

HOVEDSPONSOR

**SPAREKASSEN
KRONJYLLAND**

www.sparkron.dk

MEDIEPARTNER

Jyllands-Posten

www.jp.dk

EVENTPARTNERE

[Søren Jensen](#)

Rådgivende Ingeniørfirma

www.sj.dk

www.agffodbold.dk

www.aarhusteater.dk
er udarbejdet af Heyday
og ITIDE i Ajour CMS

Kulturministeriet
støtter Aarhus Teater

AARHUS TEATERS

SAMARBEJDSPARTNERE

Arkitektfirmaet C.F. Møller A/S

AFA JCDcaux as

A/S Panda

Bravida Danmark A/S

Danske Bank

DEFCO A/S

EJ Graphic A/S

Ejendomsselskabet

Erik Dalsgaard ApS

EL:CON

Handelsbanken

Harboe Skilte A/S

Heyday ApS

Holst, Advokater

Hustømmerne A/S

Itide A/S

Jyske Bank

Jørn Moesgård as

KPMG

LETT advokatfirma

Lindpro

Malermester Erik Dalsgaard A/S

Mangaard Travel Group

Nordea

Nykredit

PwC

Schouw & Co.

Spar Nord Bank

Stark

Stibo a/s

Aarhus havn

Aarhus Oliefabriks Fond
for Almene Formål

Klaus Thrane

Tom Bilde

Niels Søren Hansen

at
AARHUS TEATER